

Triumful paradoxismului

Elena Adriana Răducan

Seventh International Anthology on Paradoxism, apărută în 2012, editor Florentin Smarandache, poate fi considerată un triumf al paradoxismului, locul metaforelor fiind luat de antiteze și oximoroni. Cartea cuprinde șase capitole, titlurile fiind sugestive. În cele 222 de pagini, dedicate paradoxismului, cititorul râde sau meditează, cugetul său stând mereu sub semnul unei anume filozofii.

Capitolul întâi („Despre paradoxism”) aduce în atenția cititorului un fermecător și expresiv fragment de dialog între Florentin Smarandache și Tudor Păroiu, privind „Filozofia modernă și paradoxismul”, „Neutrosafia ca reflectare a realității neconvenționale”. Plăcerea de a descoperi frumusețea dialogului revine lectorului, dator să descopere sensuri noi și simultan paradoxul. Tot în primul capitol aflăm o interesantă cronică a celei de-a șasea ediții a Antologiei paradoxiste, semnată de Marinela Preoteasa, de unde reținem următoarea idee: „Sixth Internațional Antology on paradoxism” este o culegere ușor de citit, care aduce logica răbdării și răstălmăcirii zicalelor, paradoxurilor vechi și noi, în limba română și alte limbi, ca pe un instrument de supraviețuire în fața cinismului de criză și a dorinței de putere a omului de rând, școlit sau neșcolit”...

În articolul semnat de Eugen Evu, „Despre paradoxism și neutrosografie”, cuprins, de asemenea, în primul capitol, autorul face o adevărată apologie a sinelui: „Sinele este considerat de

gnostici și de creștinism a fi Hristosul, adică al doilea om Adamic, primordial, omul unificat prin cunoaștere – revelatorie. „Paradoxul este o caracteristică a scrierilor gnostice”, scrie marele filosof elvețian Carl Gustav Jung – „Imaginea omului și imaginea lui Dumnezeu”.

O notă pitorească a celui dintâi capitol este dată de autoarea Doina Drăguț, care prin articolul „Plecarea în literatură” urmărește să aducă în fața cititorului numele scriitorului Janet Nică și noua sa apariție editorială „Baladă cu miorițe” (Ed. Alma, Craiova, 2010). Impresionant și de tot frumos este finalul poemului, când eroul își liniștește „miorițele”: „Și, de-o fi și-o fi să fie/ să ajung nemuritor,/ vă promit cu bucurie/ voi veni la voi să... mor!”

Al doilea capitol, „Paradoxismul pe mapamond”, cuprinde nume de scriitori de pretutindeni: Pablo Neruda – Chile, B. Hutchenreuther – Germania, Morel Abramovici – Israel, B. Venkateswara Rao – India; George Anca, Marian Apostol, Adrian Botez, Gheorghe Burdușel, Eugen Evu, Sergiu Găbureac, Dumitru Hurubă, Liviu-Florin Jianu, Ion Marinescu-Puiu, Mircea Monu, Doru Moțoc, Janet Nică, Gheorghe Niculescu, Octavian Paler, Tudor Păroiu, Ion Pătrașcu, Marinela Preoteasa, Andrei Radu, Puiu Răducan, Adriana Stoenescu, Ion Urda – România, și nu, în ultimul rând: Tom Deiker, Greg Hall, W. Meyer, Kyle Reveral, Mary Ellen Walsh, Eric Pierzchala, F. Smarandache, Peter Specker – Twixt – SUA.

Dintre articolele publicate în acest capitol, m-am oprit la memorabilele cugetări ale lui Octavian Paler din „Paradoxul vremurilor noastre” : „Paradoxul vremurilor noastre în istorie este că avem clădiri mai mari, dar suflete mai mici; autostrăzi

mai largi, dar minți mai înguste. Cheltuim mai mult, dar avem mai puțin; cumpărăm mai mult, dar ne bucurăm mai puțin. Avem case mai mari, dar familii mai mici, avem mai multe accesorii, dar mai puțin timp; avem mai multe funcții, dar mai puțină minte, mai multe cunoștințe, dar mai puțină judecată; mai mulți experți și totuși mai multe probleme, mai multă medicină dar mai puțină sănătate”.

Fireasca exprimare paradoxistă a lui Octavian Paler, destul de cunoscută cititorilor, ne-ar sugera că năduful trece, dar povestea lungă abia a început. O radicală înfrângere a spiritului nu reușește să ne izoleze estetic, o suplă relativitate, aparentă și totuși profundă, rotește concentric omenirea.

Retras într-o solitudine a cuvintelor, filozoful Paler poetizează și depoetizează cuvintele, menite a sugera firescul și nefirescul lucrurilor, sărăcia și opulența, cauza și efectul, entuziasmul și plictiseala unei lumi anoste, în care fastul, gustul barbar recidivează, instalându-se cu dimensiuni proprii.

Următorul capitol („Ziceri paradoxiste”) demonstrează filozofia paradoxului, în varii situații. Replicile cu tâlc ale matematicianului Grigore Moisil uimesc prin franchețe și spontaneitate, iar restul zicerilor paradoxiste regăsite în capitolul al treilea vizează sinceritatea și minciuna, modestia și aroganța, politețea și vulgaritatea, inocența și culpabilitatea: «Oamenii cu bani sunt de două feluri: apărați de poliție ori căutați de poliție. Sărăcia nu se vindecă. A dovedit-o medicina fără plată. Nu poți îngenuchea un popor deprins să se târâie.»

Capitolul al patrulea („Folclor paradoxist”) demonstrează încă o dată, dacă mai era cazul, că folclorul vechi sau nou

eliberează pământeanul de constrângeri verbale, care recurge la exprimarea liberă, inversează roluri și statornicește idei cu rezonanțe de sens, la nivelul categoriilor formale ale limbajului.

Acest filon masiv al creației spirituale de pretutindeni este conturat în capitolul amintit, atât verbal, cât și grafic, cu scopul vădit de a atrage atenția asupra imperfecțiunilor lumești de tot felul, smulgând zâmbete de circumstanță.

„Paradoxurile vieții”, al cincilea capitol, începe cu un motto sugestiv: „Paradoxurile de azi sunt prejudecățile de mâine” (Marcel Proust).

Contrastele scot în evidență inadvertențele, de un cert interes social: Carnea de pui este mai ieftină decât ciupercile; Nucile noastre mai scumpe decât nuca de cocos; Laptele simplu mai scump decât laptele bătut; Portocalele mai ieftine decât merele; Cărțile sunt mai ieftine decât revistele; Biscuiții fără ciocolată sunt mai scumpi decât ciocolata.

În sfârșit, ultimul capitol „Imagini paradoxiste” pune în lumină situații paradoxale, care uimesc prin ineditul lor. Florentin Smarandache recurge la ipostaze complexe ale acestui gen literar, delectând lectorul cu entuziasmul candid al paradoxismului.